

Nr 68.

Av herr **Björck, Wilhelm, m. fl.**, om ökat anslag till upprätthållande av verksamheten vid rasbiologiska institutet.

Under punkt 110 av åttonde huvudtiteln äskar Kungl. Maj:t till upprätthållande av verksamheten vid rasbiologiska institutet för budgetåret 1933/1934 ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor att disponeras enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder. Detta innebär, att rasbiologiska institutets anslag skulle nedskäras till *halva det belopp, som för närvarande utgår till detsamma*. En så avsevärd nedsättning av institutets anslag skulle enligt vår mening verka starkt hämmande, för att icke säga förlamande, på den i nuvarande läge mer än någonsin betydelsefulla verksamhet som rasbiologiska institutet representerar.

Rasbiologiska institutet kom till stånd genom riksdagens beslut 1921 och började sin verksamhet med ingången av året 1922. Efter beslut av 1920 års riksdag om utredning för upprättande av ett svenskt rasbiologiskt institut äskade nämligen Kungl. Maj:t i proposition nr 114 till 1921 års riksdag dels lön på ordinarie stat åt en chef, dels ett extra förslagsanslag högst 82,550 kronor till institutets verksamhet. Statsutskottet, som *enhälligt* uttalade sin principiella anslutning till Kungl. Maj:ts förslag, såg sig emellertid på grund av de statsfinansiella förhållandena då nödsakat förorda ett lägre anslag till institutet, nämligen 60,000 kronor, ett minimibelopp, som den blivande chefen ansett *absolut nödvändigt* för att börja en så viktig och omfattande verksamhet. Utskottet, som vitsordade, att beloppet var tilltaget i minsta laget, höll före, att ett nybildat institut av detta slag skulle undan för undan få organisatoriskt utveckla sig. Utskottets förslag bifölls av första kammaren utan debatt, av andra kammaren efter diskussion utan votering. I riksdagens skrivelse nr 8 A framhålles, dels att ett mindre belopp än 60,000 kronor icke torde bära ifrågakomma, dels att institutets arbetsresultat med den reduktion av det av Kungl. Maj:t begärda anslaget, som riksdagen vidtagit, givetvis icke kunna förväntas bliva desamma som vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag oförändrat.

Redan för budgetåret 1923/1924 sänktes emellertid anslaget med 5,000 kronor och utgick under tre på varandra följande år med endast 55,000 kronor. 1926 års riksdag höjde institutets anslag till 65,000 kronor. Värdet för institutet av denna anslaghöjning reducerades emellertid till en betydande del därigenom, att dyrtidstilläggen härefter skulle beräknas i enlighet med de för *nyreglerade* verk gällande grunder i stället för det tidigare 18 % högre för oreglerade verk gällande dyrtidstillägget, varigenom anslaget i realiteten kom att fortfarande understiga det ursprungligen 1921 beviljade anslaget.

Förra året sänktes institutets anslag åter på Kungl. Maj:ts förslag med 5,000 kronor. I statsverkspropositionen angavs som motivering härför, att ut-

gifterna å det i institutets stat ingående reseanslaget 10,000 kronor under budgetåret 1930/1931 voro 5,465 kronor. Man skulle lätteligen härav kunna draga den slutsatsen, att återstoden 4,535 kronor icke förbrukats. Men som styrelsen i sin underdåniga skrivelse den 31 augusti 1932 påvisat, är den låga siffran icke en följd av, att anslagsposten ifråga varit för högt tilltagen, utan därav att institutets anslag för andra ändamål tvärtom varit för knappt, och att planen för verksamheten till följd därav icke kunnat följas. Den summa, som egentligen beräknats till reseersättningar, har sålunda till stor del måst användas till andra, oundgängliga utgifter, framför allt till anställande av nödigt antal extra biträden för att slutföra de omfattande bearbetningarna av det material, som ligger till grund för det stora arbete *The Race Biology of the Swedish Lapps*, vars första del nu utkommit. I statsverkspropositionen uttalas vidare, att ändrade bestämmelser angående resekostnadsersättning skulle hava medfört ett förbilligande av institutets resor, ett antagande, som enligt vad styrelsen för institutet vitsordat, icke är i verkligheten grundat.

För nästkommande budgetår hemställer styrelsen dels om ett anslag till institutets ordinarie verksamhet på 60,300 kronor dels om ett tillfälligt tilläggsanslag på 7,300 kronor för fullföljande av undersökningarna rörande lapparna.

Kanslern yttrar härom, att vad styrelsen anfört, bibragt kanslern den övertygelsen, att en anslagsminskning av den storlek, som *besparingsnämnden* ifrågasatt, nämligen till 50,000 kronor, skulle i hög grad försvåra och sannolikt omöjliggöra ett fortsättande av institutets verksamhet efter de linjer, statsmakterna tänkte sig vid institutets inrättande. En minskning av de för institutets verksamhet disponibla medlen med nära $\frac{1}{4}$ under loppet av 2 år måste naturligen verka nästan förlamande. Kanslern skulle därför närmast vara böjd att avstyrka varje sänkning av det nuvarande anslaget. Då kanslern emellertid utgår ifrån, att någon sänkning är ofrånkomlig, har kanslern icke velat motätta sig, att anslaget begränsas till 55,000 kronor.

Förstärkningsanslaget å 7,300 kronor anser kanslern sig med hänsyn till den statsfinansiella situationen icke kunna tillstyrka. Kanslern vill emellertid ifrågasätta, huruvida icke institutet för det i styrelsens skrivelse angivna ändamålet skulle kunna utverka något anslag av lotterimedel.

Vad beträffar motiveringen till den nedskärning till hälften av anslaget, som Kungl. Maj:t föreslår, har departementschefen anfört, att frågan om rasbiologiska institutets ställning, program och arbetsformer torde böra underkastas en närmare utredning genom Kungl. Maj:ts försorg, och föreslår i avvaktan härpå och av besparingshänsyn, att anslaget bestämmes till 30,000 kronor.

Vad först frågan om utredning beträffar, så bör här framhållas, dels att utöver det klarläggande av institutets arbetsuppgifter, som föregått riksdagens beslut om institutets upprättande, dels att det redan föreligger ytterligare en utredning i det »Framtida arbetsprogram för Statens institut för rasbiologi», som utarbetats av institutets styrelse och inlämnats till universitetskanslern tillsammans med styrelsens yttrande i frågan om ny stadga för institutet. Denna

sistnämnda utredning, vilken sålunda verkstälts av landets främsta sakkunniga på hithörande områden, bilägges motionen.

Enligt vår mening är ett fullföljande av detta program av utomordentligt stor betydelse.

Nu har emellertid Kungl. Maj:t bemyndigat ecklesiastikministern att uppdraga åt universitetskanslern att tillsammans med tre andra av ecklesiastikministern utsedda sakkunniga verkställa en utredning om de av statens organisationsnämnd väckta frågorna rörande universitetens verksamhet och organisation m. m. Av de för utredningen lämnade direktiven framgår, att vid densamma även bör ägnas uppmärksamhet åt rasbiologiska institutet. Det torde emellertid vara sannolikt, att den sålunda beslutade utredningen kommer att taga en viss, måhända ej ringa tid i anspråk, och det synes oss jämväl vara det riktigaste, att institutets organisation och verksamhet i avvaktan på utredningens slutförande bibehållas vid vad de nu äro, så mycket mera som det efter de utredningar i frågan, som redan verkstälts, med fog kan sättas ifråga, huruvida en ny utredning skulle kunna tänkas leda till någon mera betydelsefull förändring i institutets villkor.

Den nedskärning av institutets anslag, som Kungl. Maj:t föreslår, går långt utöver vad vare sig granskningsnämnden eller annan myndighet ansett möjligt. Stora kostnader hava under årens lopp dock nedlagts på rasbiologisk forskning. Därtill kommer, att, som styrelsen anført, just en forskningsanstalt av den art som det rasbiologiska institutet representerar, förutsätter en väl organiserad samverkan mellan olika, på skilda delar av forskningsområdet väl bevandrade personer. Rasbiologien utgör icke *en* vetenskap utan ett komplex av olika vetenskaper, vilka var för sig kräva sin egen fackutbildade representant vid institutet och ett samarbete mellan dessa för ett gemensamt mål. Man kan ej saklöst slopa en eller annan av dessa grenar, utan att hela »urverket» kommer i olag. Med ett årligt anslag på 30,000 kronor skulle det å andra sidan icke ens, om man kastade alla andra hänsyn överbord, vara möjligt att inom rimlig tid slutföra de undersökningar, som sedan 1926 pågått vid institutet. Det insamlade materialet skulle vara tillspillogivet, alldenstund, såsom styrelsen framhållit, den enda forskare, som genom sin under en lång följd av år förvärvade lokalkännedom om lapska förhållanden och erforderliga insikter i övrigt kan fullfölja en dylik uppgift, är institutets nuvarande chef, vilken inom en nära framtid ingår i pensionsåldern.

En annan allvarlig konsekvens av nedskärningen bleve den, att större delen av institutets personal, vilken sedan institutets överförande till reglerat verk 1926 faktiskt räknat med, att deras anställningsförhållanden blivit tryggade, måste uppsägas den 1 juli, deras i flera fall mångåriga utbildning vid institutet i stort sett skulle vara bortkastad, deras möjligheter att under nuvarande förhållanden inom andra verksamhetsfält skaffa sig sin utkomst ringa och den hängivenhet, i några fall förenad med stora personliga uppoffringar, med vilken de ägnat sig åt sitt arbete vid institutet, illa lönad. Granskningsnämnden synes

ej heller hava räknat med så vittgående åtgärder, som att utan föregående uppsägning avskeda för verksamhetens fortsättande behövlig personal, som icke själv begärt sitt entledigande, på vilken fråga också styrelsen i sin framställning om anslag närmare ingått. Även en tillfällig nedsättning av anslaget till 30,000 kronor skulle sålunda vara i högsta grad ödesdiger för institutets personal.

Även från allmän synpunkt måste ett mer eller mindre fullständigt nedskärande av rasbiologiska institutets verksamhet, om ock endast för tillfället, medföra betänkliga konsekvenser, då det vid ett längre fram kommande återupptagande av verksamheten dock icke är sannolikt, att den gamla personalen fortfarande stode till buds utan man finge så att säga börja helt från början igen. Universitet och högskolor i vårt land utbilda nämligen ej rasbiologiska forskare. Sådan utbildning måste förskaffas antingen i utlandet eller också vid rasbiologiska institutet. Det bör också ihågkommas, att institutet är den enda institution i landet, där rasbiologisk forskning bedrives, under det att de flesta andra vetenskapliga fack äro flerfält representerade, och att därför en inskränkning av verksamheten vid denna enda forskningsanstalt måste träffa forskningen som sådan mycket mera kännbart, än vad eljest skulle vara fallet.

På grund av de olika synpunkter, som ovan anförts, anse vi, att någon mera avsevärd nedsättning av institutets anslag icke kan få ifrågakomma. En större reduktion än den av universitetskanslern förordade å 5,000 kronor synes oss icke tillrådlig.

Vi tillåta oss därför hemställa,

att riksdagen till upprätthållande av verksamheten vid rasbiologiska institutet för budgetåret 1933/34 ville anvisa ett extra reservationsanslag av 55,000 kronor, att disponeras enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder.

Stockholm den 18 januari 1933.

<i>Wilhelm Björck.</i>	<i>Mauritz Hellberg.</i>	<i>David Norman.</i>
<i>Alfred Petré.</i>	<i>K. A. Andersson.</i>	<i>Israel Holmgren.</i>
<i>Ruben Wagnsson.</i>	<i>K. G. Westman.</i>	<i>Nils Wohlin.</i>
<i>Edg. Sjödahl.</i>	<i>J. Bergman.</i>	

*Bilaga.***Framtida arbetsprogram för Statens institut för rasbiologi**

avfattat av

Styrelsen för institutet.

När styrelsen för Statens institut för rasbiologi till Kungl. Maj:t överlämnar förslag till ny stadga, synes det styrelsen lämpligt att bifoga en översikt, i vilken institutets hittillsvarande arbeten och de ekonomiska svårigheter, med vilka utförandet av dessa arbeten har haft att kämpa, i korthet beröras och i vilken riktlinjer för institutets kommande verksamhet framläggas.

Vid upprättandet av Statens institut för rasbiologi uttalades i Kungl. Maj:ts proposition, liksom också i statsutskottets utlåtande, att institutets syfte skulle vara ett planmässigt utforskande av det svenska folkets biologiska egenskaper. Härvidlag betonades särskilt kravet på en utredning av normala och sjukliga egenskapers nedärvning och på utforskande av de biologiska lagbundenheter, som ligga till grund för ett folks framåtskridande eller urartning. Med skärpa betonades vikten av ett arbete, vilket, om också först inom en mer eller mindre avlägsen framtid, skulle kunna anvisa vägar för de bättre rasegenskapernas bevarande och motarbetande av en måhända hotande degeneration.

Efter institutets upprättande måste såsom en huvuduppgift för dess verksamhet under lång tid framåt den rasbiologiska inventering av landets befolkning betraktas, vilken redan i Kungl. Maj:ts proposition anvisades som institutets syfte. Emellertid funnos speciella uppgifter, som delvis kunde betraktas som ett led däri och delvis utgöra förarbeten därtill, vilka först måste lösas.

Före institutets upprättande hade under flera år statsunderstöd utgått till dåvarande docenten Herman Lundborgs rasbiologiska forskningar bland lappar och finnar, och det framgår av förefintliga handlingar, att ett fullföljande av dessa undersökningar måste betraktas som en självklar och måktpåliggande uppgift för institutet.

1. Antropologisk generalinventering.

Emellertid framstod det snart för institutets ledning som en nödvändig förutsättning för dessa undersökningars fullföljande, att först en *antropologisk generalinventering* av folkbeståndet i Sverige kom till stånd som utgångspunkt för bedömandet av ovan nämnda speciella undersökningar och som en grundval för rasbiologiska undersökningar överhuvud. Detta var också en uppgift, som kunde anses lättare att genomföra med de otillräckligt utbildade medhjälpare, som institutets chef de första åren kunde påräkna. Att en sådan generalinventering vid denna tidpunkt skulle vara nödvändig, hade förutsetts redan vid sekelskiftet, då den första antropologiska inventeringen genomförts, i det att författarna till *Anthropologia Suecica*, professorerna Gustaf Retzius och Carl Fürst, som sin mening uttalade, att ett dylikt arbete behövde företagas vart 25:e år. Denna institutets första uppgift var slutförd år 1926, då det stora verket *The Racial Characters of the Swedish Nation* utkom.

2. Undersökningar rörande lappar och finnar. Ekonomiska förhållanden.

Samtidigt med dessa undersökningar fortsatte institutets chef sina forskningar rörande lapparna och finnarna i Sverige, och efter utgivandet av ovan nämnda verk hava även institutets arbetskrafter i övrigt inriktats på ett fullföljande av denna uppgift.

Emellertid hade från början ej förutsedda utgifter blivit nödvändiga för fullföljandet av institutets verksamhet, varigenom det beviljade anslaget, som redan från början var knappt tilltaget, visade sig allt mera otillräckligt. 1926 begärde styrelsen ett årligt publikationsanslag av 11,000 kronor, vilken begäran icke föranledde någon åtgärd. 1927 hemställde styrelsen om en förhöjning av årsanslaget med 2,800 kronor till bestridande av nytillkomna hyresutgifter, och 1928 anhölls om en förhöjning av anslaget med 7,000 kronor; ingen av dessa framställningar beviljades. 1929 återkom styrelsen med sin hemställan om en förhöjning med 7,000 kronor samt gjorde dessutom en framställning om 14,000 kronor för tryckning av första delen av ett rasbiologiskt arbete om lapparna. Kungl. Maj:t beaktade nu framställningen om förhöjning av årsanslaget och gjorde beträffande detta i årets statsverksproposition äskande i enlighet med styrelsens förslag, vilket emellertid icke bifölls av riksdagen. Först 1931 begärde Kungl. Maj:t 10,000 kronor till tryckning av ovan nämnda arbete, och detta äskande bifölls av riksdagen. Styrelsen erkänner med tacksamhet det beaktande dess önskemål vunnit genom beviljandet av detta anslag, som i själva verket var oundgängligt nödvändigt för att resultatet av institutets mångåriga arbete med insamling och vetenskaplig bearbetning av material skall komma till nytta för forskningen. De beviljade medlen voro dock ej tillräckliga, och styrelsen hemställde därför i nästa petitumskrivelse om ett fyllnadsanslag för tryckning av det rasbiologiska verket om lapparna med 4,500 kronor; därjämte återkom styrelsen med sin anhållan om förhöjning av årsanslaget, nu med 7,300 kronor. Ingendersa framställningen föranledde emellertid någon åtgärd; institutets årsanslag tvärtom sänktes med 5,000 kronor.

Med den otillräckliga tillgången på erforderliga medel har institutets arbetsprogram betydligt förtryckts, och pågående undersökningar ha givetvis endast långsamt skridit framåt. Den rasbiologiska inventering av landets befolkning, som från början framstod som en framtida huvuduppgift för institutets verksamhet, har måst tillsvidare uppskjutas. Under de senare åren har man t. o. m. nödgats släppa förhoppningen om att kunna slutföra undersökningarna rörande finnarna i Sverige under nuvarande chefs tjänstetid, varför arbetet vid institutet helt har koncentrerats till lapparna.

Lappundersökningarna beräknas vara slutförda under år 1933. En förutsättning härför är dock att nödiga medel beviljas. Första delen av arbetet över lapparna, som kommer att omfatta c:a 145 sidor text och 96 sidor tabeller i stor folio, beräknas föreligga i tryck före utgången av innevarande år; hela tabellbilagan samt texten utom en inledande framställning äro redan färdigtryckta.

3. De hittills vunna resultatens omfattning.

Det kan måhända förefalla en eller annan, som ej har följt institutets verksamhet, att det utåt synliga resultatet av denna verksamhet, nämligen förutom fyra gradualavhandlingar, ett med dem jämförligt arbete, ett större arbete rörande rasblandningar hos människan samt smärre publikationer och de varje år hållna föreläsningsserierna, två större vetenskapliga verk, är jämförelsevis litet i förhållande till de enligt styrelsens åsikt otillräckliga men dock givetvis

i och för sig icke oansenliga kostnader institutets verksamhet har dragit. Det är styrelsen angeläget att söka undanröja de missförstånd och påpeka de förbiseenden, på vilka en dylik uppfattning, om den förefinnes, enligt styrelsens bestämda mening vilar. Styrelsen bestrider icke möjligheten därav, att någon mindre del av institutets arbete icke har givit lika stort utbyte som andra delar. Detta torde snarare vara ofrånkomligt under den första tidens verksamhet vid ett nytt institut och inom en ny forskningsriktning, där det i någon mån är nödvändigt att treva sig fram, till dess erfarenhet har vunnits. Det synes styrelsen uppenbart, att nu en stor och betydelsefull sådan erfarenhet har vunnits genom den nuvarande chefens pionjärarbete, för vilket var och en, som förstår vikten av den rasbiologiska forskningens framtid i vårt land, trots möjligen förefintliga meningsskiljaktigheter, måste känna en djup tacksamhetsskuld.

I övrigt vill styrelsen betona följande synpunkter.

För det första är det forskningsarbete, vars resultat är publicerat i de två stora verken, ytterligt omfattande, och dessa verk kunna enligt styrelsens mening utan överdrift anses äga ett synnerligen högt och bestående, för det 1926 utgivna verket på många håll betyogat värde. De ej publicerade delarna av lappundersökningarna beräknas, som förut har nämnts, att kunna slutföras inom år 1933.

För det andra äro undersökningar av det slag som de i dessa verk publicerade till sin natur dyrbara, i det att de utom resor i stor utsträckning m. m. nödvändigtvis kräva en stab av på olika sätt skolade medarbetare för materialets insamling (antropologiska mätningar o. s. v.) och teoretiska bearbetning (antropologiska, matematisk-statistiska, medicinska utredningar o. s. v.).

För det tredje har ett mycket stort material insamlats, som finnes bevarat i institutets arkiv för närmare bearbetning av forskare inom eller utom institutet, när ekonomiska och andra förhållanden komma att möjliggöra materialets utnyttjande. Det bör betonas, att detta material till stor del är av sådan art, att ett uppskov med insamlandet till framtiden icke hade varit möjligt, enär då på grund av vissa befolkningsgruppers uppblandning med andra ett likvärdigt material icke skulle ha funnits till forskningens förfogande. Denna del av institutets forskningsresultat, som tillsvidare icke alls är synlig utåt, är i själva verket av synnerligen stor betydelse.

För det fjärde har mycken tid åtgått till utbildning av medarbetare och biträden för institutets arbete och för mera självständig forskningsverksamhet. Universitetet kunna av naturliga skäl ännu icke åtaga sig utbildning av rasbiologiska forskare, varför detta under nuvarande förhållanden framstår som en av institutets icke minst viktiga huvuduppgifter. Såsom förut framhållits hava fem gradual- eller därmed jämförliga avhandlingar utarbetats, ännu en torde stå inför sin snara avslutning och ytterligare två äro under utarbetning.

För det femte ha, som förut har betonats, institutets knappa medel vållat beklagliga inskränkningar i verksamheten och i hög grad fördröjt arbetena. Det torde härvidlag på grund av arten av institutets organisation och verksamhet i långt högre grad än i vanliga fall förhålla sig så, att en inskränkning av det för institutet behöfliga anslaget med en viss del, exempelvis en tiondel, medför en proportionellt vida större minskning av arbetsresultatet; en minskning av anslaget med exempelvis en fjärdedel skulle icke ha till följd ett arbetsresultat tre fjärdedelar så stort som det annars möjliga, utan verka fullkomligt förlamande och omöjliggöra en verksamhet efter de för institutet utstakade linjerna.

Såsom av ovanstående framgår, skulle institutet, om nödiga medel för avslutande av lappundersökningarna beviljas, med ingången av år 1934 vara berett att ägna sig åt nya uppgifter.

4. Rasbiologiska, ärftlighetsmedicinska undersökningar, som grundval för negativ rashygien.

Såsom styrelsen i underdånig skrivelse den 23 november 1929 framhållit, är det institutets avsikt att, så snart nu pågående undersökningar äro slutförda, upptaga omfattande ärftlighetsmedicinska undersökningar, som delvis kunna förväntas bliva en grundval för åtgärder till motarbetande av rasförsämring. Därmed skulle man vara framme vid huvuduppgiften, den rasbiologiska generalinventeringen av folkbeståndet. I första hand skulle då de verkliga *psykiska folksjukdomarnas* problem angripas för att söka utrona deras degenerativa art. Styrelsen åsyftar här främst sinnessjukdomarna, sinnesslöheten och epilepsien, vilka äro ytterst betungande för såväl individen och hans anhöriga som för samhället. För vårt lands vidkommande angives antalet sinnessjuka i 1930 års officiella statistik till 26,756 och sinnesslöa till 12,502. Samma siffror utgjorde 1911 16,276 resp. 9,209, 1916 17,725 resp. 10,259, 1921 18,351 resp. 10,329 och 1926 22,484 resp. 11,237. Och dock kan med visshet sägas, att dessa officiella siffror för såväl de sinnessjuka som alldeles särskilt för de sinnesslöa äro betydligt för små. Epileptici utgöra c:a 12,000. En annan viktig grupp sjukdomar, där ärftliga faktorer spela en betydande roll, men där å andra sidan ingående ärftlighetsundersökningar äro av nöden för klarläggande av ärftlighetsgången, äro *vissa ögonsjukdomar*, orsakande blindhet, såsom starr, olika former av näthinne degenereration, »gröna starren» och flera. Vidare erbjuder *dövstumheten och dövheten* ett stort och viktigt material för ärftlighetsundersökningar. Härtill kommer ytterligare en hel del särskilt *inom invärtesmedicinen fallande konstitutionella sjukdomar*. För alla dessa sjukdomsformer har genom senare decenniernas undersökningar visats, att ärftligheten spelar en väsentlig roll. Genom en del undersökningar har det kunnat göras sannolikt, att visst korrelativt samband torde råda mellan dessa sjukdomsgrupper, t. ex. det sannoliktgjorda sambandet mellan tuberkulos och dementia praecox, mellan sinnesslöhet och ärftliga ögonanomalier, dövstumhet etc. Vidare råder otvivelaktigt dylikt sammanhang mellan liknande psykiska abnormiteter och en del kroppssjukdomar av konstitutionell arvsnatur.

Beträffande gruppen sinnessjukdomar föreligger vid landets sinnessjukhus ett utomordentligt omfattande och värdefullt kliniskt material. Sålunda har institutet såsom en av sina närmaste uppgifter att lägga upp ett kartotek över de viktigaste grupperna av sinnessjukdomar, i främsta rummet dementia praecox, som beräknas utgöra c:a $\frac{2}{3}$ av alla asylerade sinnessjuka och är en av våra allra vanligaste sjukdomar, vidare den stora sjukdomsgruppen manisk-depressiv sinnessjukdom samt psykopatigruppen. Härvid skulle då början lämpligen göras med Ulleråkers sjukhus i Uppsala, ett av de äldsta i landet och institutet närmast liggande, för att sedan i mån av tillgång på arbetskrafter vid institutet samt benäget bistånd av intresserade sinnessjukläkare utsträckas till allt flera sinnessjukhus. Med utgångspunkt från probanderna i dessa olika grupper av sinnessjuka skall en genealogisk inventering och registrering av dessa släkter igångsättas. Å det erhållna materialet skall därefter beräknas sjukdomsprocenten av den ifrågavarande sjukdomen resp. ev. andra sjukdomar såväl bland probandens syskon som även för övriga kategorier av anförvanter till utgångsfallen samt utforskas, i vad mån de mendelska ärftlighetslagarna äga tillämpning. Härigenom skulle kunna ernås ett siffermaterial, som bör läggas till grund för ärftlighetsprognostiskt bedömande av de olika sjukdomarna och över huvud giva fasta hållpunkter för den sjukliga belastningens betydelse för individen och släkten. Genom stora undersökningsserier,

verkställda vid medicinska ärftlighetsinstitutionen i München, hava erhållits standardsiffror för insjuknings sannolikheten i dementia praecox, manisk-depressiv sinnessjukdom, epilepsi, psykopati, sinnesslöhet etc., siffror, som i den mån materialet ytterligare växer alltmera måste få en grundläggande betydelse för rashygieniska åtgärder, sterilisering, födelsekontroll, »Eheberatung». För vårt land, där dylika undersökningar hittills endast i mindre utsträckning kunnat komma till stånd, måste det anses av största vikt, att parallellundersökningar göras, undersökningar vilka på grund av sitt stora omfång äro otänkbara att utföras av en enskild forskare utan kräva ett institut med skolad personal, tillräckligt antal genealogiska biträden och psykiatriskt skolade assistentläkare för primärmaterialets insamling och första-hand-bedömning. På liknande sätt böra även våra epileptiker- och sinnesslöanstalter inventeras och materialet bearbetas. På grund av svårigheterna att kliniskt avgränsa enhetliga grupper föreligger här för ärftlighetsforskningen en utomordentligt viktig uppgift att genom ärftlighets- och belastningsstatistiska undersökningar i möjligaste mån klarlägga, vilka grupper som äro arvsbetingade.

Det ligger i sakens natur, att, då det gäller ärftlighets-medicinska undersökningar över sinnessjukdomar och sinnesslöhet, stora krav måste ställas på institutsledningens förmåga att *kliniskt* undersöka och bedöma primärmaterialet från fall till fall.

De här relaterade metoderna gå sålunda ut på insamlande av ett massmaterial för att få siffrorna representativa, men å andra sidan kan det icke nog betonas, att resultatens värde äro i första rummet beroende av den noggranna kliniska undersökningen och gruppindelningen, ett faktum som av ledande ärftlighetsbiologer inskräpts.

Emellertid är det också nödvändigt, att även en annan undersökningsmetodik kommer till användning, detta så mycket mera som vårt land erbjuder sällsynt goda möjligheter härtill i jämförelse med andra länder. Vad som här åsyftas, är kliniska och ärftlighets-medicinska undersökningar av geografiskt begränsade isolerade populationer med hänsyn till förekomsten av de ovan berörda sjukdomarna. Vi ha i vårt land ett stort antal socknar av denna isolatkaraktär. Tack vare den stationära befolkningen i desamma, de i regel förträffliga kyrkböckerna med den sedan 1902 genom lag obligatoriska registreringen av sennesjuka och sinnesslöa, erbjudes här forskaren en lika intressant som givande uppgift. Möjligheten att erhålla en fenotypiskt homogen utgångsgrupp i fråga om den till undersökning upptagna sjukdomen är ju väsentligt större vid dylika stora släktkomplexundersökningar, som dessa isolerade trakter erbjuda. Genom utsträckt kyrkboksforskning upp genom tiderna ha vi här goda möjligheter till ett klarläggande av de grenar inom släktkomplexet, genom vilka det sjukliga arvet överförts (heterozygotgången). Det kan icke nog framhållas vikten av, att dylika inventeringar av allt flera sådana socknar — som genom den ofta förekommande tendensen till ingifte utgöra ett värdefullt naturens experiment — snarast möjligt komma till stånd, då de ökade kommunikationerna förvisso tendera till ett fortgående uppluckrande och successivt försvinnande av dessa ärftlighetsmedicinens sanna forskningsgruvor. Att genom denna undersökningsmetodik stora utsikter finnas till ett klarläggande av kliniska särgrupper av övervägande arvskonstitutionell natur, är uppenbart och i den vetenskapliga litteraturen dokumenterat (ex. Lundborgs myoclonusepilepsi, Sjögrens juvenila amaurotiska idioti). Det råder intet tvivel om, att, i den mån ett flertal sådana undersökningar kunde utföras, de skulle på ett mycket värdefullt sätt komplettera och utöka våra kunskaper utöver de tidigare anförda mass-

statistiska ärftlighetsundersökningarna och giva ett faktiskt underlag för bedömandet resp. bekämpandet av degenerativa sjukdomars utbredning.

Beträffande de ärftliga faktorernas betydelse som blindhetsorsaker erbjuder vårt land utomordentligt goda möjligheter för erhållande av ett rikt och representativt primärmaterial, icke minst tack vare den sedan 1896 genom lag obligatoriska intagningen i statens blindskolor av barn, som tillfölje nedsättning av synen icke med fördel kunna deltaga i vanlig skolundervisning. Alumnernas sammanlagda antal i statens båda blindskolor, vid Tomtebodas och i Växjö, uppgår nu till c:a 1,500. Även landets dövstumskolor erbjuda liknande möjligheter för den medicinska ärftlighetsforskningen.

Ett annat område, som institutet också har för avsikt att bearbeta, är *ärftlighetsmedicinska undersökningar av de kriminella*. Med utgångspunkt från straffregistren skulle en inventering företagas. Efter olika gruppindelningar skulle igångsättas släktforskningar i och för utrönande av de ärftliga faktorernas betydelse för brottsligheten. Talrika skaror av vagabonder förekomma inom landet, säkerligen till största delen bestående av undermåliga eller abnorma personer. Dessa problem äro synnerligen väl värda en ärftlighetsmedicinsk analys. Givetvis skulle vid dessa undersökningar tillbörlig uppmärksamhet ägnas åt miljöfaktorers betydelse.

Det ligger i sakens natur, att *tvillingundersökningar* böra i möjligaste mån tillämpas på det ovan anförda primärmaterialiet med hänsyn till de rika möjligheter till ärftlighetsmedicinsk komplettering och ev. verifiering, som desamma erbjuda.

Som ett ytterligare viktigt led i institutets arbete framstår anskaffandet av ett representativt genomsnittsmaterial för erhållandet och bedömandet av dessa olika sjukdomars förekomst i en s. k. standardpopulation eller normalbefolkning; sålunda t. ex. insjukningssannolikheten i olika sinnessjukdomar etc. i en population, som är uttagen på ett vetenskapligt tillfredsställande sätt för förhindrande av urvalsinflytelser. Dyliga undersökningar skulle som kontrollmaterial vara utomordentligt belysande för belastningsstatistiska undersökningsserier med utgångspunkt från psykiskt abnorma probander, i det att härigenom på ett slående sätt skulle framgå de ärftliga faktorernas betydelse i form av utlösandet av en väsentligt förhöjd insjukningssannolikhet i det senare släktmaterialiet och borde sålunda fortlöpande pågå vid institutet jämsides med ovan skisserade speciella.

Hur oerhört omfattande, rikt och mångsidigt samt betydelsefullt för folkhälsan det ovan behandlade arbetsfältet på det ärftlighetsmedicinska området, grundlagt för negativ rashygien, än är, så framhålles ständigt i den internationella diskussionen, och enligt styrelsens mening med full rätt, att den vetenskapliga forskningen i de riktningar, som bilda grundlaget för den positiva rashygien, har en ännu ojämförligt mycket större allmän betydelse i vår tid, såsom under punkt 5 närmare avhandlas.

Vad den negativa rashygien beträffar, så får nämligen icke förbises, att många dåliga arvsanlag och defekter äro av den art, att de dess bättre gallra ut sig själva ur populationen; den ärftliga degenerationen skulle eljest tagit sig helt andra och svårare uttryck än de, som under nuvarande förhållanden faktiskt kunnat konstateras. Dessutom är det otvivelaktigt, att många mindre svåra defekta anlag kunna, även om de alltjämt finnas kvar i populationen, till sina skadliga *verkningar* neutraliseras eller upphävas genom individuell behandling, genom läkarvetenskapens storartade framsteg, genom förbättrad social miljö och genom kulturens framsteg överhuvudtaget. Arvsanlagens roll kan och bör nämligen rätteligen endast ses *i förhållande till* den totalmiljö, som

förefinnes. Slutligen må framhållas, att negativa rashygieniska åtgärder, t. ex. sterilisation, särskilt då de i huvudsak måste ställas på frivillighetens grund och närmast komma att beträffa tydligt abnorma, men däremot endast i mindre omfattning tillsynes normala personer, som äro bärare av dåliga arvsanlag, endast *mycket långsamt*, i generationernas lopp kunna föra framåt till en varaktig förbättring av populationen.

Trots dessa viktiga reservationer anser styrelsen dock på ovan angivna grunder den negativa rashygienien och dess vetenskapliga forskningsgrundval av utomordentlig betydelse, och redan denna forskning borde därför enligt styrelsens mening *bedrivas i betydligt större omfattning* än som medges inom den relativt anspråkslösa ramen av institutets nuvarande stat. Det bör ej förglömmas, att de statsmedel, som för närvarande (och till största gagn) utgå till svensk växtförädling, uppgå till mer än femdubbla beloppet av Rasbiologiska institutets nuvarande anslag. Institutet för husdjursförädling, vars hela årliga drift bekostas av ränteinkomster från en privat donation, har redan nu en årsbudget, nära dubbelt så stor som rasbiologiska institutets, och arbetar på olika avdelningar. I jämförelse därmed får rasbiologiska institutets verksamhet, *som i allmän principieell betydelse för folket dock naturligtvis måste ställas långt framom både växt- och djurförädling*, endast anses som en mycket blygsam början, och detsamma gäller även anslagen till dess verksamhet. Att rasbiologiska institutet, i motsats till växt- och djurförädling, ej *direkt* skapar ekonomiska värden, som flera hundra gånger betala igen utlagda medel, bör med hänsyn till det väldiga syftet ej tillmätas avgörande betydelse, så mycket mindre som skillnaden i grunden är mera skenbar än verklig, enär utlagda medel för rasbiologi så småningom kunna komma igen på många andra sätt, ej minst t. ex. genom minskade kostnader för offentlig sinnessjukvård, fattigvård etc.

Ur dessa synpunkter tänker sig styrelsen en framtida uppdelning av arbetet i ärftlighetsmedicinsk rasbiologi vid institutet (som grundval för negativ rashygien) på t. ex. tre avdelningar (1. psykiatri 2. andra ärftliga sjukdomar 3. kriminalitet) som ett framtidsönskemål av den allra största betydelse. Givet är, att en dylik *uppdelning* och specialisering av arbetena (i stil med motsvarande uppdelning inom växt- och djurförädling) på ett betydligt bättre sätt möjliggör arbetenas bedrivande såväl i en mot sakens oerhörda vikt svarande nödig omfattning som också och framför allt med en väsentligen fördjupad intensitet, enär det ytterst viktiga moment, som ligger i grundligt förfarna specialister för olika forskningsområden (fullt erkänt inom medicinen för övrigt), först då kan komma till sin rätt inom institutets verksamhet. Det bör också erinras därom, att det är denna väl genomförda specialisering med olika vetenskapsmän på olika självständiga avdelningar, som varit en av de allra viktigaste förutsättningarna för den svenska växtförädlingens storartade och allmänt erkända framsteg; dock gäller det härvidlag endast uppdelning på olika växtslag, och om en sådan redan här är mycket viktig, så får den på den ärftlighetsmedicinska rasbiologiens område anses ännu mycket mera påkallad i betraktande av de mänskliga egenskapernas komplicerade mångfald och ojämförligt svårare studium, även om det nära sambandet i visst avseende t. ex. mellan psykiatri och kriminalitet naturligtvis kräver ett nära samarbete mellan olika avdelningsföreståndare, ett samarbete som just på ett och samma institut kan komma till stånd på bästa, mest effektiva och ur anslagssynpunkt också billigaste sätt.

Av naturliga skäl kan styrelsen ej *för ögonblicket* föreslå en sådan betydande utvidgning av institutets verksamhet och stat, som en dylik uppdelning

på olika avdelningar inom det stora ärftlighets-medicinska forskningsområdet skulle medföra. Detta icke minst därför, att dylika svenska ärftlighetsmedicinska specialforskare ännu ej i tillräckligt antal stå till förfogande (ehuru yngre forskare f. n. utbilda sig genom examina i allmän ärftlighetslära vid Lunds universitet, genom arbeten vid rasbiologiska institutet och vid utländska specialforskningsinstitut, så att de i sinom tid kunna bli rustade att övertaga dylika specialforskningsavdelningar) och anställande av utländska specialforskare icke ur alla synpunkter kan anses som ett lyckligt sätt att lösa frågan. Men ur senast anförda synpunkter kan styrelsen ej undgå att också här framhålla den oavvisliga nödvändigheten av, att institutets anslag tills vidare åtminstone bibehålles vid sitt nuvarande belopp eller något ökas, när en ytterligare beskränning nedåt skulle, som helt naturligt är, totalt rycka undan grundvalen just för de arbetsmöjligheter och utbildning på området, som sådana yngre blivande forskare behöva, och som är en ovillkorlig förutsättning redan för den fortsatta verksamhet, som institutet inom sin nuvarande mycket blygsamma anslagsram kan utöva, men ännu mycket mera för institutets ovan skisserade framtida utvidgade verksamhet. En beskränning nedåt medför under sådana omständigheter, genom avskärande av kontinuiteten i institutets arbete, också, att en del av redan använda statsmedel kunna anses bortkastade till ingen nytta, något som statsmakterna, då de på sin tid efter grundlig utredning och på goda skäl beslöto institutets grundande, minst av allt kunnat anse utgöra en rationell användning av stats medel.

Med ovanstående har styrelsen velat lämna motivering för, varför den i stadgeförslaget ansett läkarvetenskaplig kompetens som ett nödvändigt grundvillkor för tillsättande av chef för institutet *sådant som det f. n. är organiserat*. Denna kompetens är nödvändig framför allt därför, att, som förut sagts, ärftlighetsmedicinsk forskning hädanefter måste bli en av institutets huvuduppgifter och bedrivande av dylik forskning i särskilt hög grad kräver grundliga insikter på det medicinska området i allmänhet.

Om institutets verksamhet framdeles kan utvidgas och uppdelas på olika avdelningar, kommer givetvis frågan i ett annat läge, i det att kompetens då får fastställas för varje avdelning och som chef för institutet kan tillsättas någon av avdelningsföreståndarne, antingen på det ärftlighetsmedicinska eller allmänt rasbiologiska området (jämför punkt 5).

5. Andra rasbiologiska forskningar, som grundval för positiv rashygien.

Såsom förut framhållits, får vetenskaplig forskning som grundval för positiv rashygien anses som institutets allra viktigaste uppgift. Sålunda gjordes redan vid institutets grundande kraftigt gällande de biologiska orsakernas medverkan vid folkens framåtskridande. Den positiva rashygien strävar efter de värdefulla folkelementens, de värdefulla arvsanlagens, bevarande och stärkande. Då emellertid hos människan ett urval av värdefullare beståndsdelar ej kan ske på samma direkta, enkla sätt som inom växt- och djurförädlingen, måste i framtiden en utomordentlig vikt komma att läggas särskilt vid nativiteten hos olika biologiska grupper och det *indirekta urval*, som därmed är förbundet. Vetenskaplig forskning rörande nativiteten inom olika rasbiologiskt skilda grupper inom mänskliga populationer, rörande dess orsaker och medel till dess förskjutning i önskvärd riktning, är därför en uppgift av allra främsta rang.

Denna forskning kräver emellertid i alldeles särskilt hög grad grundläggande arbeten av olika slag, särskilt studium av *normalpsykiska egenskapers ärftlig-*

het, såsom olika arter av begåvning o. s. v., och dessa egenskapers olika fördelning i populationer och populationsgrupper. Vidare djupgående studier över den roll, miljö av olika slag spelar vid sidan om arvsanlagen i och för psykiska egenskapers utveckling. Även på detta område utgör ett specialstudium och insamlande av noggranna uppgifter rörande enäggiga och tvåäggiga tvillingpar redan i och för sig en utomordentligt omfattande och viktig forskningsuppgift.

Det är tydligt, att ärftlighetsforskningen på detta område i hög grad behöver samarbete med statistiker, pedagoger, fackpsykologer o. s. v. Ett sådant samarbete kommer också av sig själv till stånd, särskilt när en dylik ärftlighetsbiologisk avdelning kunnat inrättas vid rasbiologiska institutet. Många även ur ärftlighetssynpunkt värdefulla undersökningar på detta område utföras nämligen redan nu på olika håll av statistiker, pedagoger o. s. v., men vad man därvid i allmänhet och av naturliga skäl saknar, är det fasta grepp om problemen, som betingas av en klar och på bred översikt grundad inställning till ärftlighetslärans grundfrågor och av en ingående kunskap om dess väsentliga resultat. Detta förhållande kommer bl. a. till synes i den alltjämt nästan dagligdags i pressen o. s. v. betygade grova missuppfattningen beträffande den allmänna ärftlighetslärans ställning till och uppskattning av miljöns roll (i det man gör gällande, att ärftlighetsläran skulle förbise eller underskatta miljöns roll, något som absolut icke är fallet).

Det är således tydligt, att en centralpunkt för den vetenskapliga forskningen på detta område är synnerligen betydelsefull. Redan nu har material inlämnats till institutet från utförda undersökningar vid vissa skolor, (rörande den olika nativiteten i olika grupper, tillhörande olika skolklass typer o. s. v.) i och för bearbetning, och det är tydligt, att, om en särskild avdelning funnes vid rasbiologiska institutet, skulle ytterligare material inströmma och kunna bearbetas och, vad som är än viktigare, det ovedersägligen redan förefintliga livliga intresset för dessa för samhället viktiga och grundläggande frågor skulle ytterligare stimuleras och kunna från institutet erhålla värdefulla och upplysande råd och anvisningar beträffande undersökningarnas utförande o. s. v.

Styrelsen förbiser ingalunda, att forskningsarbetet på detta för den positiva rashygien grundläggande område, t. ex., när det gäller undersökning av olika värdefulla ärftliga egenskapers fördelning inom olika sociala och andra befolkningsgrupper, mången gång kan vara av i viss mån ömtålig art och leda till missförstånd både beträffande forskningens syfte och resultat samt också till stridiga meningar beträffande frågan, i vilka riktningar det indirekta urvalet rätteligen bör fortgå. Men styrelsen har den bestämda uppfattningen, att dylika missförstånd ej i längden skola kunna göra sig gällande, när det skall komma att inses, att en objektiv och förutsättningslös forskning på detta område lika väl som eljest endast kan vara till samhällets verkliga gagn, lika väl som individen lär sig inse, att läkaren med sin behandling åsyftar hans sanna väl, även i sådana fall där behandlingen kan vara smärtsam. Dessutom är rädsla för den rasbiologiska forskningens forskningsmetoder och resultat även så till vida obefogad, som vad den övervägande delen av befolkningen beträffar en förutsättningslös forskning snarast torde visa, att olika sociala grupper var för sig hava sina speciella olika värdefulla egenskaper, som det gäller att bevara och utveckla, vilket således visserligen ger till resultat bestämda och bestående *olikheter* mellan, men därför ej nödvändigtvis *olika värde* hos olika folkgrupper, och att den praktiska konsekvensen därav snarare utmynnar bl. a. i en ändamålsenligt utförd arbetsfördelning (redan t. ex. vad utbildning i skolor beträffar) samt vad det indirekta urvalet beträffar uti framhållande av vikten

av en för bibehållande av den önskvärda relativa numerären tillräcklig nativitet inom *samtliga* värdefulla befolkningsskikt.

Andra viktiga forskningsuppgifter för den allmänna rasbiologien äro frågan om *verknings* av *ingifte* samt *rasblandningar* och avkommans därav förhållande i en följd av generationer. Hithörande undersökningar falla visserligen till en del inom det ärftlighetsmedicinska forskningsområdet, men ingalunda uteslutande, utan ha en betydligt större räckvidd, i det att de måste omfatta människans ärftliga egenskaper i allmänhet samt röra bl. a. frågan om de ärftliga egenskapernas och arvsanlagens i allmänhet oberoende av varandra eller korrelation och därmed följande kombinationsföreteelser.

Den allmänna rasbiologiens forskningsområde omfattar sålunda *ärftlighetsforskning hos människan överhuvudtaget*, varav den stora vidden av dess mångskiftande arbetsuppgifter klart framgår. Ur denna synpunkt kan styrelsen naturligtvis här ej närmare ingå på en beskrivning av alla hithörande framtida forskningsuppgifter, utan vill som komplettering till denna sin framställning blott hänvisa t. ex. till sådana som: Baur-Fischer-Lenz, Menschliche Erblichkeitslehre und Rassenhygiene, Siemens, Einführung in die allgemeine und spezielle Vererbungs-pathologie des Menschen, v. Hofsten, Ärftlighetslärans grunder, del II, människan m. fl.

6. Undervisande verksamhet.

Det synes styrelsen angeläget att i korthet framhålla, att vetenskaplig undervisning på rasbiologiens område också efterhand blir en framtidsuppgift av allt större betydelse i samband med utvecklingen av institutets egen forskningsverksamhet på olika ovan angivna områden. Att styrelsen ej framskjuter denna undervisning *före* forskningen, är naturligt, då en verkligt fruktbringande undervisning på det *högre* stadiet, vid universitet och högskolor, nödvändigtvis förutsätter en tillräckligt omfattande och djupgående egen självständig specialforskningsverksamhet på de olika områden, som kunna komma ifråga. Men efterhand som denna forskning framskrider på olika specialområden, är det av vikt, att den ställes i undervisningens tjänst, dels genom kurser vid institutet, dels genom ett ändamålsenligt begränsat antal vetenskapliga föreläsningar årligen, varvid t. ex. dels olika specialområden kunna i följd efter varandra grundligt behandlas, dels också mera allmänna föreläsningsserier anordnas på sätt som vederbörande forskare kan finna lämpligast.

På detta sätt ställes sedan en följd av år den allmänna ärftlighetsforskningen på växternas område och växtförädlingen vid Svalöv i undervisningens tjänst vid Lunds universitet, och enligt vad styrelsen har sig bekant är det f. n. planerat att på liknande och sätta Institutet för husdjursförädling vid Stockholm i anslutning till Stockholms Högskola. På samma sätt blir en vidare utveckling i ovan antydda riktningar av rasbiologiska institutets undervisning vid Uppsala universitet, i samband med utvidgning och fördjupning av institutets egen forskningsverksamhet, efterhand en helt naturlig och lätt anordnad sak.